

NAV positief over landbouwparagraaf regeerprogramma

Op 13 september is het uitgewerkte regeerprogramma bekend gemaakt. De NAV is in het algemeen positief over de landbouwparagraaf. We geven u eerst een korte samenvatting.

Inhoud landbouwparagraaf

Elk hoofdstuk begint met de vraag 'wat is het overkoepelend maatschappelijk probleem', vervolgens komt er een paragraaf 'wat wil het kabinet bereiken' en tenslotte 'hoe wil het kabinet dat bereiken'. Het hoofdstuk landbouw en natuur begint met: 'Onze landbouw- en visserijsector behoort tot de beste van de wereld. We produceren kwalitatief goed voedsel op een zeer efficiënte wijze. Daar zijn we trots op en die trots draagt het kabinet graag uit. We vervullen een voorbeeldrol, die we graag willen behouden.' Vervolgens wordt gesteld dat er een vertrouwensbreuk is ontstaan tussen de sector en de overheid en dat de regeldruk veel te hoog is. Er moet beter overleg komen met de sector en ketenpartijen en nieuw beleid moet van te voren getoetst worden op uitvoerbaarheid. Landbouw en natuur staan volgens dit kabinet nadrukkelijk niet tegenover elkaar. De doelen wat betreft klimaat, milieu en waterkwaliteit blijven wel overeind.

Wat het kabinet wil bereiken is ten eerste het waarborgen van voedselzekerheid voor Nederland. Boeren, tuinders en vissers moeten daarom langjarige zekerheid krijgen. Doelen moeten worden bereikt via doelsturing in plaats van beperkende maatregelen. Bij doelsturing wordt het aan de boer zelf overgelaten hoe hij de waterkwaliteit, uitstoot enz. op zijn bedrijf op orde krijgt.

Om de sector perspectief te bieden zet het kabinet in op behoud van hoogwaardige landbouwgronden. Ook moet er overal voldoende zoet oppervlakte- en grondwater beschikbaar zijn.

Om aan de klimaatopgave te voldoen wordt gekeken naar meer koolstofopslag in de bodem. Ook wordt onderzocht of de kort-cyclische vastlegging van CO₂ in gewassen niet zou moeten worden meegewogen. Men wil bovendien dat boeren, tuinders en natuurbeheerders beter kunnen omgaan met de effecten van klimaatverandering, zoals verzilting, wateroverlast en droogte. Met een goed gevulde 'gereedschapskist' met o.a. innovatieve groenblauwe oplossingen en weerbare rassen dragen boeren bij aan duurzaam bodem- en waterbeheer, wat cruciaal is voor klimaatrobuustheid, dier- en plantgezondheid en voedselzekerheid. Zo moet ook de veerkracht van het platteland worden vergroot. De staat van de natuur gaat breder bekeken worden dan alleen de berekende stikstofdepositie.

Hoe wil men dit bereiken?

Het kabinet wil in 2025 een voedselstrategie opstellen om de voedselzekerheid te borgen. Ook in de EU zal hiervoor worden gepleit. Het NPLG stopt en in plaats daarvan gaat de Rijksoverheid de regie nemen over de ruimtelijke inrichting en over het voldoen aan specifieke opgaven rondom Natura2000 gebieden, in veenweiden en in grondwaterbeschermingsgebieden. Dit vindt plaats in overleg tussen alle ministeries die bij dit onderwerp betrokken zijn. Met een Grondbank wil het kabinet sturing geven aan herverkaveling. Er komt een afwegingskader voor het behoud van landbouwgrond, om te voorkomen dat te makkelijk goede landbouwgrond een andere bestemming krijgt. Voor de leefbaarheid van het platteland speelt de landbouw een belangrijke rol. Er komt een strategische investeringsagenda om de leefbaarheid te verbeteren.

Het kabinet wil het verdienvermogen van de landbouw versterken door een gelijk speelveld te creëren in de EU, waarbij de uitkomsten van de Strategische Dialoog (zie p.2) moeten worden betrokken. Het moet op Europees niveau mogelijk worden om eisen te stellen aan de invoer van producten die binnen de EU niet mogen worden geproduceerd en er komen geen nationale koppen meer op Europese wet- en regelgeving.

Bij nieuwe regelgeving moeten de keuzes vooraf beter in beeld worden gebracht, bestaande nationale koppen op Europese regelgeving worden aangepakt, bij voorbereiding en aanpassing van regels wordt praktijkkennis vanuit de sector betrokken en er moet betere afstemming komen tussen toezichthouders van de verschillende Europese lidstaten.

Voor het bereiken van de doelen op gebied van natuur, milieu en klimaat wordt toegewerkt naar doelsturing. Daarbij komen er bedrijfsspecifieke doelen en mogen boeren zelf kiezen hoe ze die doelen bereiken. Er wordt geïnvesteerd in het ontwikkelen van stoffenbalansen als hulpmiddel daarbij. Er komt nog in 2024 een actieagenda om doelsturing te implementeren.

Het kabinet zet ook breed in op innovatie, kennis en vaardigheden. Er komt een vraag-gestuurd netwerk van experimenteellocaties en innovatieprogramma's. De opgedane kennis kan en moet ook worden geëxporteerd zodat andere landen duurzaam en hoogwaardig voedsel kunnen telen waar mogelijk.

Er komen geen nieuwe 'kalenderlandbouwdata' en met data die in bestaande wetgeving zitten wordt flexibel omgegaan. Er komen afspraken met banken en ketenpartijen om de positie van boeren te versterken en de markt en afzet te vergroten. Er blijft oog

voor de fiscale positie van boeren en brandstofkosten worden verlaagd.

Wat betreft gewasbescherming gaat het nieuwe kabinet zich houden aan de adviezen van de aangevozen en bevoegde instanties (Ctgb en EFSA). Bij normoverschrijdingen komt er een lokale aanpak samen met de sector. Tenslotte wordt ook aandacht gegeven aan het stimuleren van bedrijfsopvolging.

De natuuropgave wordt bereikt door integrale afweging met andere opgaven en door actieve monitoring van de werkelijke staat van de natuur, met vervolgens specifieke maatregelen per gebied. Voor meer natuurinclusieve landbouw wordt jaarlijks 500 miljoen extra vrijgemaakt voor agrarisch natuurbeheer.

Reactie NAV

Wat ons als eerste opvalt is de positieve, trotse toon wanneer het over de Nederlandse landbouw gaat en de aandacht voor voedselproductie als maatschappelijk belang. Goed dat de bestaande doelen op het gebied van natuur, milieu en klimaat in deze plannen worden bereikt door een productieve samenwerking tussen sector en overheid in plaats van steeds verdergaande generieke beperkingen. Door de inzet op innovatie en op bedrijfsspecifieke doelsturing wordt de kennis en innovatiekracht van boeren maximaal ingezet voor doelbereik. Verdienvermogen en werkbaarheid van regels krijgen volop aandacht. Ook een gelijk speelveld met importproducten wordt genoemd. Dit alles strookt met de inzet van de NAV: samen met beleidsmakers kijken hoe we zo snel mogelijk in een duurzame toekomst terecht komen, met behoud van voedselproductie en boereninkomen.

Meer specifiek valt ons een aantal zaken op. De NAV heeft zich bij de AVB-tafel hard gemaakt voor een afwegingskader voor behoud van landbouwgrond en we zijn tevreden dat dit in het programma staat. Datzelfde geldt voor het meenemen van kort-cyclische CO₂-opslag in gewassen. Ook zijn wij het eens met het voornemen om in 2025 met een nationale voedselstrategie te komen en daar ook in de EU op aan te dringen. Daarmee komen er naast alle andere doelen hopelijk ook doelen voor voedselproductie. Ook vindt de NAV het goed dat specifiek genoemd wordt dat de uitkomsten van de Strategische Dialoog in de EU moeten worden meegenomen in besluitvorming. Positief is ook dat dit kabinet afstapt van kalenderlandbouw en meer gaat kijken naar de werkelijke situatie in de praktijk. De stoffenbalansen die worden genoemd kunnen een goed hulpmiddel zijn voor boeren.

lees verder op pagina 2

Wat een menselijk leed in delen van de wereld waar oorlog heerst. Oorlogen zijn van alle tijden, maar de heftigheid en indringende beelden raken me stevig. Het gevoel dat een acceptabele oplossing ver weg is

maakt soms somber, maar de geschiedenis heeft ook geleerd dat vanuit onverwachte hoek ineens verlichting kan komen.

In ons eigen land is het politieke klimaat onrustig en zoekend. Het kabinet verlegt de richting op een aantal dossiers, maar krijgt nauwelijks werkruimte van de Tweede Kamer. U heeft onze reactie op het regeerakkoord gelezen. Er wordt een duidelijke omslag gemaakt, al blijven de doelen betreffende klimaat, milieu en waterkwaliteit overeind. Aandacht voor voedselzekerheid, verdienvermogen en geen extra koppen op Europese wet -en regelgeving. Er wordt gewerkt naar

bedrijfsspecifieke doelen op gebied van natuur, milieu en klimaat. Wij mogen zelf kiezen op welke wijze we die bereiken, denk aan een stoffenbalans en metingen. Hier ligt voor ons komende tijd een belangrijke taak. Doelsturing is hetgeen wij willen, maar de doelen moeten wel haalbaar zijn met een helder tijdsplan. Een aantal zaken die wij ook eerder in de gesprekken rond het landbouwakkoord hebben ingebracht zien we bijna één op één terug. Als voorbeeld het gelijke speelveld met importproducten en ruimte voor innovatie.

Al met al zijn we voorzichtig positief over het regeerakkoord. Er lijkt sprake van een cultuuromslag op het ministerie. Dat is goed om te zien en kan perspectief bieden, maar we moeten ons realiseren dat een cultuuromslag geen schakelaar is die je omzet. Het is een proces van lange adem en zal meerdere jaren vergen. Wat helpt is dat de minister aangeeft dat zij meer in gesprek gaat met de sectoren en sa-

men lijnen uit wil zetten.

Ik heb mijn tweede vergadering bijgewoond van het bestuur van de BO Akkerbouw samen met Henk Janknegt. Portefeuillehouders Ard van der Spek op plantgezondheid en Sjoerd Heestermans op mineralen hebben ons input gegeven. We zien dat we door deze goede voorbereiding de NAV standpunten helder hebben kunnen inbrengen.

Ik ben er trots op dat wij een bestuur hebben dat zich inzet voor u als lid en onze mooie sector. Het lijkt mij daarom waardevol dat de verschillende portefeuillehouders vanuit de verschillende regio's hun aandachtsgebieden en dilemma's met u delen. We hebben afgesproken dat we om en om deze column zullen schrijven. Ik denk dat dat zowel voor u als voor de leden van het bestuur verfrissend is.

Adrie Vermeulen

vervolg van pagina 1

NAV positief over landbouwparagraaf regeerprogramma Conclusie NAV

De aandacht voor robotisering sluit aan bij de innovaties die in de akkerbouw al breed gaande zijn. Wat betreft gewasbescherming is de NAV tevreden dat het kabinet de wetenschappelijke beoordeling zal volgen zonder nationale koppen en tegelijk aandacht heeft voor het telen van weerbare gewassen.

De aandacht voor het verdienvermogen, de fiscale

positie en de (teruglopende) opvolging is terecht en het akkoord noemt een aantal opties om de marktmacht van boeren te versterken.

Tenslotte is de NAV het er helemaal mee eens dat er een einde komt aan de staat van de natuur gelijk stellen aan de modelmatig berekende stikstofdepositie. Goed dat er brede monitoring komt, zodat ook andere en wellicht meer effectieve oplossingen een kans krijgen. De NAV heeft zich al eerder positief uitgelaten over het extra budget voor het agrarisch natuurbeheer.

Samenvattend: nog lang niet alles is uitgewerkt, maar de NAV kan zich goed vinden in de trotse en optimistische toon dat sector, ketenpartijen, maatschappelijke organisaties en overheden samen de verduurzaming vorm kunnen geven met behoud van voedselproductie en verdienvermogen, waarbij de milieu- en klimaatdoelen worden gehaald met innovatieve doelsturing i.p.v. met generieke beperkingen. We gaan er van uit dat het niet bij mooie woorden blijft. **NAV**

Goede voorstellen Strategische Dialoog

Naar aanleiding van de felle boerenprotesten in de hele EU in 2023 heeft de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, de 'Strategic Dialogue' ingesteld om tot een visie op de toekomst van de Europese voedselproductie te komen. De groep bestond uit 29 vertegenwoordigers uit de landbouw, natuur- en milieuorganisaties, wetenschap, ketenpartijen, banken, beleidsmakers enz. Het doel was een gezamenlijke visie op nieuwe perspectieven voor landbouw, voedsel en landelijke gebieden. De groep heeft begin september haar eindrapport uitgebracht. Men erkent dat de landbouw klem is komen te zitten in alle beperkende regelgeving die met name uit de Green Deal voort is gekomen en dat voedselzekerheid en voedselsoevereiniteit daardoor onder druk zijn komen te staan. Men stelt dat de transitie moet leiden tot een agrovoedsel systeem wat weerbaarder, duurzamer, competitiever, rendabeler en rechtvaardiger moet zijn.

Voor de toekomst heeft men leidende principes vastgesteld voor de politiek: het is nu tijd voor verandering; samenwerking en dialoog in de voedselwaardeketen zijn essentieel; beleid moet coherent zijn en goede mogelijkheden creëren met vruchtbare synergie; voedsel en landbouwproductie spelen een strategische rol in de geopolitieke context van de EU; de rol van jonge mensen en de diversiteit van de Europese landbouw zijn waardevol; economische, ecologische en sociale duurzaamheid kunnen elkaar versterken; markten moeten duurzaamheid en waar-

decreatie in de keten bevorderen; de kansen van technologie moeten de transitie naar meer duurzame landbouw helpen; de omslag naar betere eetpatronen is essentieel voor de transitie en aantrekkelijk landelijk gebied is cruciaal voor voedselzekerheid, leefbaarheid en democratie.

Aanbevelingen

Vervolgens zijn 14 aanbevelingen opgesteld. Deze geven duidelijk weer dat het boereninkomen volop de aandacht heeft: de positie van de boer in de keten moet worden versterkt en oneerlijke handelspraktijken moeten harder worden aangepakt. Dit wil men o.a. bereiken door het stimuleren van producentenorganisaties en door maatregelen te nemen waardoor geen inkoop onder kostprijs meer plaatsvindt. Oneerlijke handelspraktijken moeten actief worden bestreden, waarbij de Wet Oneerlijke Handelspraktijken zo nodig moet worden uitgebreid met meer verboden praktijken. De agrovoedselketen moet ook echt transparant zijn.

Verduurzaming kan o.a. worden bevorderd door één Europees keurmerk. Innovaties moeten werkbaar zijn en ook winstgevend voor de boer. Ook is er aandacht voor het feit dat verduurzaming niet alleen door de boer kan worden betaald, maar dat de hele keten aan zet is. Ecosysteemdiensten moeten mede door de maatschappij worden gefinancierd. Het GLB zou zo moeten worden hervormd, dat het vooral boeren helpt die echt behoefte hebben aan inkomensonder-

steuning en moet verder activiteiten richting de 'groene' doelen ondersteunen.

Bij handelsverdragen moet er veel beter gekeken worden naar het effect op het boereninkomen en de verduurzaming hier en men stelt dat ook de WTO-regels wel eens tegen het licht mogen worden gehouden. Verder is er aandacht voor de positie van jonge boeren en worden banken aangesproken op hun leningenbeleid. Ook de consument is in beeld: deze moet meer richting duurzame keuzes geleid worden waarbij ook een verschuiving naar meer plantaardig eiwit wordt aanbevolen. Tenslotte is er aandacht voor de oplopende administratieve lasten voor boeren.

Reactie NAV

Ten eerste verheugt het ons, dat duidelijk erkend wordt hoe belangrijk voedselproductie en voedselsoevereiniteit zijn voor de EU én dat deze onder druk staan door geopolitieke spanningen, de klimaatverandering, milieuproblemen en biodiversiteitsverlies. Het stuk besteedt meer aandacht aan het boereninkomen en ademt een meer realistische kijk op de boerenpraktijk dan we gewend zijn van de Europese Commissie.

Veel van bovengenoemde principes en aanbevelingen komen overeen met waar de NAV voor staat: een goed inkomen uit de markt kunnen halen, met maatschappelijk en economisch duurzame akkerbouw.

Met name verheugend is het voornemen om een gelijk speelveld te creëren zowel binnen als buiten de EU.

lees verder op pagina 4

Elke maand laten we in 'NAV-er in beeld' een NAV-lid aan het woord. Deze maand Jan de Koeijer, akkerbouwer in Zonnemaire in omschakeling naar biologisch.

Jan de Koeijer: 'Onze boerderij moet echt onderdeel zijn van de gemeenschap'

Introductie

Deze maand spreken we met Jan de Koeijer (28), akkerbouwer in Zonnemaire (Zeeland) in Maatschap De Koeijer. De maatschap bestaat uit Jans vader Joop, diens broer Peter en hun gezamenlijke vier kinderen. Jan wist eigenlijk al jong dat hij boer wilde worden, maar dacht eerst aan de veehouderij. Hij vertelt: 'Tot mijn achtste woonden we op de melkveehouderij van mijn moeder in de Achterhoek. Toen wilde ik graag melkveehouder worden. Maar toen we naar het akkerbouwbedrijf van mijn vader verhuisden kreeg ik meer belangstelling voor akkerbouw. Eerst wilde ik het nog combineren met iets met dieren, maar daar ben ik van terug gekomen. Je bent dan nog meer gebonden dan als akkerbouwer.' Het bedrijf is 100 ha groot. Het dagelijkse werk wordt gedaan door Jan, vader Joop, oom Peter en Jans compagnon Niels.

Jan heeft in Wageningen gestudeerd. Hij heeft een bachelor in Dierwetenschappen. Daarna besloot hij wat breder te kijken en heeft hij een Master Ontwikkeling en plattelandsvernieuwing gedaan. Hij heeft tijdens zijn Master onderzoek gedaan in West-Kenia, net voor de coronapandemie. Jan: 'Ik wilde bekijken of werken in Afrika wat voor mij was, of ik daar iets bij kon dragen. Mijn familie heeft er altijd op aangedrongen dat ik goed moest rondkijken voor ik in het bedrijf kwam, om zeker te weten dat ik niet liever iets anders wilde doen. Na mijn studie heb ik een paar jaar een kantoorbaan gehad als projectleider bij Bionext. Daar is mijn voorliefde voor biologische landbouw gegroeid. Een oom en tante van me zijn biodynamisch boer in de Noordoostpolder, dat vond ik altijd al interessant en ik ging ook altijd al naar de Biobeurs. Toen ik 14 was deed ik experimenten met eigen biologische voerteelt voor mijn kippen. Bij Bionext heb ik vooral goed gezien hoe dingen wel kunnen en verdwenen praktische bezwaren.' Tijdens zijn baan bij Bionext leerde Jan Niels Heining kennen. Niels komt zelf niet van een boerderij, maar zijn opa was wel boer. Jan vertelt: 'Ik wilde graag met iemand op gelijkwaardig niveau samenwerken. Op kantoor ging samenwerken erg goed, daarom heb ik Niels gevraagd of hij mijn compagnon wilde worden in de boerderij. Daar heeft hij positief op geantwoord. Tot dit jaar werkte ik parttime op de boerderij, maar nu zijn Niels en ik fulltime aan het werk.'

Met de komst van Jan en Niels in de maatschap is ook de omschakeling naar biologische akkerbouw in gang gezet. Over twee jaar zijn ze helemaal in

omschakeling en de bedoeling is dat het bedrijf over vier jaar helemaal biologisch is. Zijn vader en oom zijn positief over de omschakeling, maar hier en daar soms wat sceptisch.

Van oudsher hebben ze op het bedrijf een groot areaal akkerranden en telen ze extensief gangbaar met fritesaardappelen als belangrijkste gewas met eigen sortering en verwerking. De omschakeling gaat in stapjes achter de aardappels aan.

Eerste ervaringen

Jan vertelt zo aan het einde van het eerste groeiseizoen met biologische gewassen: 'Tot nu toe bevalt het erg goed, de samenwerking gaat goed, de stappen richting biologisch bevallen goed en ook het overnameproces gaat goed. Ik vind het wel veeleisend. En we zijn hier en daar fysiek wel over grenzen heengegaan. Alles wat betreft de omschakeling is de eerste keer en daardoor moeilijker. We teelden dit jaar uien, pompoen, witlofwortels en winterwortels voor het eerst én biologisch. Voor gangbare suikerbieten is dit het laatste jaar. We hebben wel last van hoge onkruiddruk gehad, maar we hebben alles schoon gekregen en de opbrengsten en prijzen zijn gemiddeld goed gelukkig.'

Deze winter wordt het puzzelen voor twee vaste biologische bouwplannen van 1/7, een voor de lichtere (9-17%) en een voor de wat zwaardere zavel/zee-klei (18-35). Onkruidbestrijding gebeurt mechanisch met wiedeg en schoffelbalken, maar in de rij is het nog handwerk. Jan vertelt: 'Er hebben veel mensen geholpen, van internationale studenten tot vrienden. Die vinden het fijn om af en toe op een boerderij te werken. Het zou mooi zijn als de maatschappij daar wat meer op was ingericht. Ik denk dat er altijd mensen zullen zijn die een aantal weken per jaar op een boerderij willen werken. We zitten ook op het online platform voor biologische bedrijven WWOOF, waar vrijwilligers en gastbedrijven elkaar kunnen vinden.' Naast de productiegewassen hebben ze acht ha akkerranden.

De NAV

Als zoon van Joop de Koeijer is Jan natuurlijk opgegroeid met inzichten over eerlijke handel en aanbodbeheersing enz. en is daarom ook lid. Hij volgt het nu vanaf de zijlijn.

Vanuit de biologische kant vindt hij dat de NAV een wat conservatieve uitstraling heeft en dat markt- en prijsbeleid anderszins t.o.v. GLB, middenpak-

ket enz.

Boerenbestuurders zouden een plan moeten hebben voor verandering en een sprong vooruit durven wagen. Het duurzaamheidsschema waar de NAV aan werkt had hij nog niet meegekregen. Jan: 'Markt- en prijsbeleid zou prominentere NAV-aandacht moeten hebben.'

De toekomst

De boerderij heeft geen toegang tot zoet water. Dankzij inzet van vader Joop wordt gewerkt aan verzoeten van een deel van het watersysteem. Voor de korte termijn komt zoet water beschikbaar door aanleg van een bassin wat in de winter wordt gevuld met een zoete sloot.

Jan en Niels willen volle kracht vooruit met volledige omschakeling, een divers gewassenpakket, diverse afzet, prettige handelsrelaties en een goede werksfeer. De boerderij moet een plek worden waar meerdere mensen de ruimte krijgen om te ondernemen. Jan organiseert samen met vrienden een boerderijfestival met live muziek, verhalen, excursies op het bedrijf en het maken van eten met producten uit de buurt. Hij zegt daarover: 'Ik vind die dingen leuk en nuttig, wil graag open staan voor publiek. Zo is de boerderij echt onderdeel van de gemeenschap. Ik vind het bijvoorbeeld belangrijk dat bij ons festival niet alleen mensen uit de stad komen, maar dat ook mensen uit de buurt zich er thuis voelen.'

Wat betreft afzet denken ze na over korte ketens. De pompoenen gaan weg via een collega met een handelsbedrijf. Twee ton pompoen, ui en wortel hebben ze gehouden om zelf te verkopen aan huis, aan groentewinkels in de buurt, enz.

Tot nu toe mist Jan het stadsleven niet, maar nu de rustige periode er aan komt verheugt hij zich wel op weekendjes Wageningen om bij te praten met vrienden. **NAV**

Bedrijfs grootte: 100 ha

Bouwplan (2024): 25 ha Consumptieaardappelen

9 ha Suikerbieten

15 ha Graan

18 ha Grasklaver

7 ha Graszaad

6 ha Uien

3 ha Winterwortel

6 ha Witlofwortels

3 ha Pompoen

8 ha Akkerranden

En wat deed de NAV nog meer in september?

- De NAV heeft herhaaldelijk overlegd met RVO en LVN over oplossingen voor boeren die extra benadeeld zijn door de late beschikkingen over de ecoregeling van 2023. We dringen aan op een redelijke behandeling die tegemoet komt aan het feit dat boeren te laat een beschikking kregen om nog iets te kunnen leren voor 2024. Er zijn nog geen besluiten genomen.
- De NAV heeft deelgenomen aan de bestuursvergadering van de BO Akkerbouw.
- De NAV heeft deelgenomen aan een workshop van Agrifirm tijdens de ICM-velddag. **NAV**

vervolg van pagina 2

Goede voorstellen Strategische Dialogo Reactie NAV

Dat men uitspreekt dat het effect van handelsverdragen en de WTO-regels tegen het licht moeten worden gehouden is een erkenning van wat de NAV al jaren zegt: landbouw en voedsel horen niet in vrijhandelsverdragen, ze zijn te belangrijk om aan de vrije markt over te laten. Na een aarzelende erkenning van dit feit in de Green Deal (zonder verdere gevolgen) en onder het Franse voorzitterschap van de EU in 2022 is dit nu een duidelijke standpunt wat niet meer kan worden genegeerd. We zien ook dat meer maatschappelijke organisaties zich hard maken voor markt- en prijsbeleid. De Europese tak van Via Campesina, ECVC, heeft recent voorstellen voor markt- en prijsbeleid uitgebracht (www.eurovia.org/publications/next-cap-must-prioritise-common-market-organisation-revision-to-build-european-food-sovereignty/) die sterk overeenkomen met de voorstellen van de NAV (www.nav.nl/2023/01/voorstellen-

[markt-en-prijsbeleid-juist-nu-2/](#)): landbouw en voedsel buiten vrijhandelsverdragen houden, gelijk speelveld met importproducten ook wat betreft productiewijze en het aanhouden van strategische voorraden om prijsfluctuaties te dempen. Deze voorstellen worden inzet bij het volgende GLB.

De NAV is ook verheugd over het feit dat er eindelijk oog is voor de stapeling van regels en eisen op het boeren erf en dat men daar wat aan wil doen. De NAV stelt al jaren dat met meer gezamenlijkheid tussen sector en beleidsmakers de doelen op het gebied van milieu, klimaat en biodiversiteit sneller worden gehaald en het perspectief voor boeren beter is. Al met al kunnen wij ons dus wel vinden in de leidende principes en de aanbevelingen. Maar: de vraag 'hoe dan' dringt zich wel regelmatig op. Uiteindelijk moet blijken of deze goede intenties ook daadwerkelijk verandering gaan brengen op het boeren erf. De NAV zal dit positief-kritisch blijven volgen!

NAV

Gevolgen wateroverlast

Minister Wiersma heeft begin september in een Kamerbrief aangegeven, dat in verband met de overvloedige regen eerder in het jaar de verplichte inzaai van vanggewassen na mais en de '1 oktoberregel' op zand en löss, met verplichte inzaai van vanggewas na o.a. aardappelen voor 1 oktober, worden aangepast: voor beide regels komt er in 2024 drie weken uitstel t/m 21 oktober. Na de maasoogst moet het vanggewas na maximaal zeven dagen zijn ingezaaid. Bij de overige teelten verschuiven de periodes waarop de olopende korting wordt toegepast: 22 oktober tot en met 3 november, 4 november tot en met 19 november en 20 november 2024. De opbouw van de korting van respectievelijk 5, 10 en 20 kg N/ha blijft onveranderd. Wanneer geen vanggewas is ingezaaid op 20 november 2024, wordt de maximale korting van 20 kg N/ha toegepast in het opvolgende kalenderjaar. De minister baseert zich hierbij op adviezen van de Commissie Deskundigen Mest (CDM).

Het is goed, dat het uitstel al begin september werd aangekondigd, zodat boeren op tijd weten waar ze aan toe zijn.

In een Kamerbrief van eind september geeft de minister in antwoord op vragen van Eline Vedder (CDA) aan dat zij nog geen maatregelen neemt om boeren te compenseren voor de problemen met wateroverlast eerder dit jaar, omdat de gevolgen voor de gewassen nu nog niet duidelijk zijn en ook de financiële gevolgen niet. Wiersma wil nu ook nog niet overgaan tot het toestaan van compensatiebemesting. Er loopt onderzoek naar deze maatregel en zij wil dat eerst afwachten.

Op aandringen van de NAV zijn de eisen voor de eco-activiteiten groene braak en akkerranden eerder dit jaar al aangepast aan het late en natte seizoen. De wateroverlast was niet in het hele land hetzelfde. De NAV raadt iedereen dan ook aan om bij RVO een beroep te doen op overmacht als u door wateroverlast niet aan bepaalde eisen heeft kunnen voldoen.

NAV

Agenda

23 oktober 2024 NAV bestuursvergadering

Foto voorpagina: Aleid Dik

Het eerstvolgende ledenblad verschijnt op 2 november.

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV?

Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2025 betaalt u € 50,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2025 is de contributie € 50,-.

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek.

Lid worden kan via het inschrijfformulier. Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (06-15 62 44 60).

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Postbus 318
8250 AH Dronten

tel 06 - 15 62 44 60

e-mail info@nav.nl
website www.nav.nl

@NAV_AkkerBouwer

Nederlandse.Akkerbouw.Vakbond

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Contactpersonen

Voorzitter
Adrie Vermeulen
06-20 42 47 77

Regio Noord
Gerlof Bergmans
06 - 45 28 67 85

Regio Noordoost
Johan Koop
06 - 52 31 20 04

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Tom Koenraad
06 - 11 47 21 39

Regio Zuid/Zuidwest
Sjoerd Heestermans
06 - 23 40 12 08